

02 juni 2024

Programma 3 Passend wonen in een groene omgeving

Maatschappelijke effecten

Gooise Meren biedt passende woonruimte.

De gemeente Gooise Meren is duurzaam, leefbaar en toekomstgericht.

De gemeente Gooise Meren groeit met behoud van de kwaliteit van de groene en veilige leefomgeving.

3.1. Wonen

Wat willen we bereiken?

De gemeente wil scherp blijven sturen op de vervulling van de lokale woningbehoefte. Daarom gaat zij de woonvisie actualiseren, zodat zij kaders kan stellen en voorwaarden heeft voor ontwikkelaars en woningcorporaties. Op hun beurt kunnen zij dan zorgen dat woningzoekenden binnen onze gemeente een passende woning kunnen vinden. De tekorten aan geschikte woningen gelden met name voor de lagere- en middeninkomensgroepen en voor spoedzoekers, jongeren, ouderen en mensen met een zorgbehoefte.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2023?

Actualiseren Woonvisie

De Woonvisie van Gooise Meren vormt het kader voor de woonopgave. Voor de totstandkoming van de nieuwe Woonvisie is onderzoek gedaan naar de woningvoorraad en de lokale woningbehoefte. Voor het opstellen van de visie zijn gemeentebreed en in alle kernen participatiebijeenkomsten gehouden met inwoners, woningcorporaties, ontwikkelaars en overige stakeholders. Daarnaast zijn verdiepingsavonden met de gemeenteraad gehouden. De gemeente streeft naar een rijk palet aan woningtypen en woonmilieus in een goede verhouding zodat voor iedere levensfase een passend en betaalbaar aanbod beschikbaar is in alle kernen. In de woningvoorraad sturen we op kleiner, meer gelijkvloers, duurzamer en een evenwichtige spreiding van sociale huurwoningen over wijken en buurten. In het tweede kwartaal van 2024 zal de nieuwe Woonvisie aan de raad worden voorgelegd.

Onderzoek naar beleidsinstrumenten die de positie van starters en andere kwetsbare doelgroepen op de woningmarkt effectief versterken

Het verhogen van kansen voor woningzoekenden is meegenomen in het onderzoek en de analyse voor de Woonvisie. Daarnaast is in regionaal verband ter voorbereiding van de nieuwe Huisvestingsverordening 2024 een onderzoek gedaan door onderzoeksbureau RIGO naar het nut en noodzaak van opkoopbescherming. Om de opkoopbescherming als instrument in te kunnen zetten moet nut en noodzaak van de maatregel expliciet worden aangetoond. Geconcludeerd is dat in Gooise Meren geen sprake is van aantoonbaar verdringing en schaarste voor starters en middeninkomens door het aankopen van woningen door investeerders. Omdat schaarste en verdringing op de regionale woningmarkt niet kan worden aangetoond is in regionaal verband geconcludeerd de invoering van opkoopbescherming niet op te nemen in de Huisvestingsverordening.

Nieuwe huisvestingsverordening

Eind 2023 heeft de gemeente in regioverband de nieuwe huisvestingsverordening vastgesteld. De Huisvestingsverordening zorgt voor een evenwichtige en rechtvaardige verdeling van woonruimte voor inwoners. De nieuwe Huisvestingsverordening geldt per 1 januari 2024.

Uitvoering geven aan de visie Wonen en Zorg

De Woonzorgvisie is in september 2023 vastgesteld door de gemeenteraad. Daarnaast is gestart met het opzetten van een stimulerings- en bewustwordingsprogramma voor senioren, gericht op: het levensloopbestendig maken van de huidige (koop)woning, of het verhuizen naar een geschikte woning. Dit programma wordt in samenwerking met de woningcorporaties uitgevoerd.

Opstellen doelgroepenverordening

De Verordening doelgroepen woningbouw Gooise Meren is in Q4 2023 door de gemeenteraad vastgesteld. Met deze verordening kan de gemeente scherper sturen op het bouwen van woningen voor de lokale behoefte voor woningzoekenden met lagere- en middeninkomens door woningcorporaties en ontwikkelaars.

Onderzoek locaties voor tijdelijke huisvesting van statushouders, Oekraïners en spoedzoekers

We hebben diverse acties uitgezet om voor de verschillende doelgroepen vluchtelingen (asielzoekers, vluchtelingen en statushouders) passende huisvesting binnen de gemeente te vinden. Samen met het COA is intensief gezocht naar een locatie voor opvang van asielzoekers, dit heeft nog niet geleid tot succes. Voor de huisvesting van Oekraïense vluchtelingen zijn de huurcontracten van de vier bestaande opvanglocaties tegen aangepaste voorwaarden verlengd en zijn twee extra locaties gevonden, die in 2024 worden opgeleverd.

Opstellen van structuurvisie Bussum-Zuid

Het proces om te komen tot een integrale visie voor het gebied in Bussum-Zuid is in 2023 in volle gang gezet. Participatie is ingezet volgens het participatiebeleid. Daarnaast is in regulier overleg met de klankbordgroep, waarin o.a. bewoners van Bussum-Zuid zitting hebben, samen met woningcorporaties gewerkt aan de een concepttekst van de structuurvisie. Daarin is o.a. aandacht voor bereikbaarheid, leefbaarheid en duurzaamheid. De structuurvisie gaat naar verwachting voor de zomer 2024 de bestuurlijke besluitvormingsprocedure in.

3.2. Buitenruimte & leefomgeving

Wat willen we bereiken?

De inrichting en het onderhoud van onze openbare ruimte zijn erop gericht dat deze groen, schoon en veilig is, bestand is tegen de effecten van de klimaatverandering en bijdraagt aan de biodiversiteit. We betrekken inwoners hierbij en stimuleren actieve bijdragen vanuit de samenleving. Zorg voor dierenwelzijn is voor ons een kwestie van beschaving. Organisaties die wettelijke taken uitvoeren bij het inzetten voor dierenwelzijn, moeten structureel ondersteund worden.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- we realiseren en versterken natuurverbindingen, beschermen bomen en parken (door middel van een algemene kapvergunning) en voegen meetbaar groen en bomen toe.
- natuurhistorische parken krijgen onderscheidend aandacht bij het beheer en onderhoud van groen.
- we voeren het Biodiversiteitsplan uit en hebben speciale aandacht voor het verminderen van verharde, stenen ondergrond.
- we evalueren na twee jaar het effect van de keuze voor het huidige onderhoudsniveau en besluiten dan of het niveau omhoog moet.
- we zetten ons in om de faciliteiten voor opvang en het bevorderen van dierenwelzijn in samenwerking met gemeenten in de regio structureel te regelen en tevens dat de dierenopvang naar Crailo terugkeert.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2023?

Uitvoeringsplan en beheerplan het Mouwtje

Eind 2023 is een projectleider ingehuurd om het uitvoeringsplan op te stellen. Een eerste indruk is dat het terugbrengen van historische kenmerken en onderhouden niet hetzelfde is als regulier onderhoud uitvoeren. De verwachting is dat het terugbrengen van de historische kenmerken met de reguliere onderhoudsbudgetten een langdurig traject gaat worden. In 2024 wordt verder uitgezocht hoe een versnelling mogelijk is en welke budgetten daarvoor benodigd zijn. De eerste fase van de uitvoering van het bomenplan wordt in het eerste kwartaal van 2024 uitgevoerd.

Uitvoering geven aan Biodiversiteitsplan Gooise Meren

Op meerdere locaties zijn bonte bermen aangebracht die vanaf 2024 zorgen voor meer biodiversiteit en kleur gedurende een lange periode. Na de zomer zijn we gestart met de coördinatie op en uitvoering van het Programma Biodiversiteit uit de omgevingsvisie. Verder is een start gemaakt met het opstellen van een monitoringsplan om de vergroening te kunnen meten, evalueren en bijsturen. Dit plan wordt in 2024 afgerond.

Vergroten kennis op gebied van ecologie

In 2023 is de 'duurzaam ontwikkelen tool' gereedgekomen. Hiermee kunnen collega's, bewoners en projectontwikkelaars op eenvoudige wijze zien welke maatregelen er genomen kunnen/moeten worden op hun terrein om o.a. de biodiversiteit te vergroten. Verschillende collega's in de uitvoering hebben een opleiding gevolgd 'handelen volgens wet natuurbescherming'. Om onze inwoners te informeren over de stedelijke ecologie verschijnt er maandelijks een artikel met een actueel onderwerp op het gebied van biodiversiteit/ecologie op de gemeentepagina. Daarnaast is per 1 september 2023 de stadsecoloog begonnen die een bijdrage zal leveren aan het vergroten van de biodiversiteit in het stedelijk gebied en de kennis hierover.

Hemelwater afkoppelen en vasthouden

Wij hebben gewerkt aan de voorbereiding van verschillende projecten waaronder de Spiegelstraat e.o., en de Graaf Wichmanlaan e.o. in Bussum. Hierbij hebben wij mogelijkheden aangegrepen om regenwater te scheiden van afvalwater en lokaal te infiltreren in de bodem.

Inwoners betrekken

Wij hebben subsidie verstrekt aan AltijdWerkplaats voor het openen van een 'Groen-Blauw loket'.

Ook is de gemeente Gooise Meren in 2023 ingeschreven voor het NK Tegelwippen en deelname aan dit evenement gepromoot. Hiermee maken wij inwoners duidelijk dat ook hun bijdrage in het schoon houden en vasthouden van hemelwater van belang is voor een gezonde en klimaatbestendige leefomgeving.

Beeldkwaliteit vanuit bewonersperspectief meten

We willen weten hoe de inwoners het onderhoud van de openbare ruimte beleven. Met een Enquête Onderhoud Buitenruimte is de mening over het onderhoud van de buitenruimte bij inwoners gepeild. De vragen gingen over het onderhoud in de gemeente in het algemeen, over het onderhoud in de eigen leefomgeving en afsluitend over groen. De resultaten van deze enquête worden begin 2024 aan de raad teruggekoppeld en meegenomen in de besluitvorming over het onderhoud van de buitenruimte voor de komende paar jaar.

Beeldkwaliteit volgens normen meten

We willen ook de 'feitelijke' beeldkwaliteit buiten weten. Dat laten we minimaal 6 keer per jaar door een externe partij meten, volgens de CROW methodiek met de afgesproken kaders voor het onderhoudsniveau. De resultaten geven ons inzicht in de prestaties en we kunnen bijsturen op het onderhoud. Jaarrond voldoen we voor de meeste onderdelen aan het vastgestelde ambitieniveau beeldkwaliteit. Bij afwijkingen sturen we bij.

Communicatie over beheer openbare ruimte & gebouwen

We willen beter communiceren over het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. We geven vooral uitleg over wat we als gemeente doen in de buitenruimte. Naast diverse nieuwsberichten over komende activiteiten buiten (snoeien, strooien) hebben we dit ook gedaan met filmpjes op diverse social media, waarin we medewerkers volgden in hun werk (Op pad met ...). We hebben inzicht gekregen in de respons en stellen daarmee voor het volgende jaar weer een aangepaste communicatiekalender op.

Vergroten inzicht in technische staat riolering

In 2023 hebben wij 48 km rioolleiding geïnspecteerd. Omdat, in het kader van integraal werken, informatie over de beheeropgaven in Naarden-Vesting en Keverdijk nodig is, hebben wij dit jaar ook nog deze gebieden geïnspecteerd. Hierdoor hebben wij uiteindelijk meer geïnspecteerd dan de voorgenomen 38 km.

Vergroten inzicht in functioneren rioolstelsels

Wij zijn in 2023 niet gestart met het opstellen van een Systeemoverzicht Stedelijk Water (SSW), omdat wij andere prioriteiten hebben gesteld. Door dit uitstel hebben wij (iets) minder actueel inzicht in de prestaties van onze riolering. Dit is niet wenselijk, maar levert ook niet direct grote risico's op. De start hebben wij

gepland in 2024. Het SSW moet ons inzicht geven in de regenwaterbestendigheid van de bebouwde omgeving.

Dierenwelzijn

In 2023 heeft de gemeente besloten om in 2023 en in 2024 extra middelen beschikbaar te stellen voor de Dierenambulance Gooi- en Vechtstreek en het Vogelhospitaal Midden-Nederland, waarmee wij samenwerkingsovereenkomsten hebben.

Daarnaast is er besloten om vanaf 2025 de zorg voor dieren structureel en regionaal te organiseren en de af te nemen diensten van dierenwelzijnsorganisaties kostendekkend te financieren. Vanaf 2025 zal de gemeente naast een samenwerkingsovereenkomst met het Vogelhospitaal en de Egelopvang ook de samenwerking aangaan met het Gooische Nest. Het Gooische Nest is ontstaan door een fusie van de Dierenambulance Gooi- en Vechtstreek met Dierenasiel Crailo.

3.3. Duurzaamheid

Wat willen we bereiken?

De gemeente Gooise Meren onderschrijft de landelijke klimaatdoelstellingen om in 2050 volledig duurzaam, energieneutraal en circulair te zijn.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- we geven prioriteit aan waarbij wij als gemeente het hoogste klimaat- en/of milieurendement kunnen realiseren gegeven de beperkte middelen.
- duurzaamheid is niet alleen een zaak van de overheid. Daarom stimuleren we dat iedereen mee kan doen en dat ook doet. We werken samen met lokale partijen en stimuleren particuliere initiatieven.
- we zetten in op energieneutraliteit en de klimaatdoelen door de nadruk te leggen op isolatie voor alle huizen, opwek door zonnepanelen op daken, kiezen voor vergroening (van openbare gebouwen, bedrijfsterreinen en van onze centra) en bevorderen meervoudig ruimtegebruik.
- we betrekken ook onze monumenten bij de verduurzamingopgave, mede met het oog op het behoud ervan.
- we zijn tegen een biomassacentrale in Diemen.
- bij de herinrichting van de openbare ruimte houden we rekening met klimaatverandering (opwarming, hittestress, langdurige droogte en meer regen in korte tijd).
- we geven uitvoering aan de vastgestelde Transitievisie Warmte en aan onze ambities in het kader van Regionale Energiestrategie (RES).

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2023?

We blijven samenwerken rond duurzame thema's met Samen Sneller Duurzaam

Binnen Samen Sneller Duurzaam is in 2023 door gemeente en inwoners/partners aan verschillende duurzaamheidsthema's gewerkt. De aandacht lag vooral bij Voedsel, Zwerfvuil en Circulaire economie.

In 2023 is begonnen met het ontwikkelen van een Voedselvisie. Diverse belanghebbenden zijn in beeld gebracht en gesproken. Enkele voorbeelden zijn: lokale initiatieven en ondernemers die voedsel (willen) verbouwen, voedselproducenten en verkoop- of distributiepunten van voedsel.

Daarnaast is in de gemeentelijke organisatie gesproken met verschillende beleidsteams en collega's. Hiermee is duidelijk geworden waar beleidsvelden elkaar kunnen versterken en waar kansen zijn voor samenwerking bij toekomstige projecten en activiteiten.

Verder zijn in november 2023 zowel college als raad bijgepraat over het belang van een Voedselvisie voor Gooise Meren. In december 2023 is gestart met de voorbereiding van twee Voedselvents in februari 2024. Deze events vinden plaats om met inwoners en belanghebbenden in gesprek te gaan over Voedsel. In 2024 wordt de Voedselvisie ter vaststelling aan de raad aangeboden.

Eind 2022 was niet duidelijk of het Afvalfonds Verpakkingen geld beschikbaar zou stellen voor projecten die zwerfafval voorkomen. Door een bijdrage uit het Initiatievenfonds kon het lokale initiatief Gooise Meren 100% zwerfvuilvervrij in 2023 echter worden voortgezet. Met de bijdrage van het Initiatievenfonds heeft Gooise Meren 100% zwerfvuilvervrij het netwerk van zwerfvuilambassadeurs uitgebreid. Er zijn 414 zwerfvuilambassadeurs actief die met 507 helpers zwerfafval opruimen op 565 plekken in Gooise Meren.

Het onderwerp Circulaire economie komt in paragraaf 4.1 aan bod.

Gooise Meren is in maart 2023 voor de derde keer Fairtrade Gemeente geworden. De titel is uitgereikt omdat diverse ondernemers, inwoners en lokale overheid fairtrade een warm hart toedragen. Deze titel geldt voor 2023 en 2024. De werkgroep Fairtrade Gooise Meren heeft in 2023 een promotiefilmpje gemaakt over fairtrade in Gooise Meren. Deze is via verschillende social media verspreid. Daarnaast is door de werkgroep een lessenserie over Fair Fashion voor het voortgezet onderwijs gemaakt.

Opstellen strategisch document duurzaamheid

In 2023 is er gewerkt aan het verbeteren van de meetbaarheid en doelmatigheid van ons duurzaamheidsbeleid en in het bijzonder voor het programma energietransitie. Er is ambtelijk vooronderzoek verricht in samenwerking met een externe expert welke indicatoren passend zijn om de voortgang van het programma energietransitie te monitoren.

In september 2023 heeft een extern bureau de opdracht gekregen om de gemeente te ondersteunen bij het opstellen van een strategische agenda duurzaamheid voor 2024 -2050 met bijbehorende doelen. De ambitie die nu gehanteerd wordt is "een volledig duurzame, circulaire en (netto) energieneutrale gemeente in 2050."

Eind 2023 is de eerste ronde met interviews en beleidsdocumentenanalyse door het externe bureau afgerond. In 2024 wordt de strategische agenda duurzaamheid afgerond.

Samen werken aan de energietransitie

Binnen het beleidsveld van de energietransitie werkt de gemeente intensief samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners. Samenwerking is op alle thema's van groot belang. Naast woningcorporaties, welzijnsorganisaties en netwerkbeheerders is energiecoöperatie Wattnu een belangrijke samenwerkingspartner. In 2023 heeft gemeente Gooise Meren een nieuw convenant gesloten met Wattnu waarin de afspraken over de samenwerking zijn vastgelegd. De samenwerking strekt zich uit over een groot aantal projecten en activiteiten. In samenwerking met Wattnu zijn inwoners op verschillende momenten geïnformeerd over de energietransitie en wat zij zelf kunnen bijdragen. Bestuurlijk is er elk kwartaal overleg. Bedrijven binnen de gemeente worden in het kader van landelijke wetgeving door de omgevingsdienst gestimuleerd om rendabele duurzaamheidsmaatregelen te nemen door middel van het project stimulerend toezicht. Daarnaast zijn er gesprekken over verduurzaming met groepen ondernemers op de verschillende bedrijventerreinen. Zo wordt bijvoorbeeld samen met de bedrijven op de bedrijventerreinen Gooimeer-Noord en Gooimeer-Zuid onderzocht welke maatregelen genomen kunnen worden in het kader van netcongestie. In 2023 is het team energietransitie uitgebreid. Daarmee heeft de gemeente meer capaciteit beschikbaar om de taken die vanuit het Rijk op de gemeente af komen te vervullen.

Verminderen energieverbruik

In 2023 hebben we van het Rijk middelen ontvangen om huishoudens met (risico op) energiearmoede te helpen met energiebesparing. Huishoudens die in aanmerking kwamen voor energietoeslag hebben een brief ontvangen en kregen ondersteuning van de Energieklussers van Wattnu bij het nemen van kleine energiebesparende maatregelen, zoals tochtstrips, radiatorfolie en waar nodig het vervangen van witgoed door een energiezuinige variant. Daarnaast zijn er diverse acties gestart om inwoners te stimuleren om structureel energie te besparen. Hiermee zijn in 2023 zo'n 425 huishoudens bereikt.

In 2023 hebben we samen met Wattnu een plan van aanpak opgesteld voor het ondersteunen van alle huishoudens met een d-, e-, f- of g-label. We richten ons bij deze aanpak voornamelijk op koopwoningen met lagere WOZ-waarde. Op basis van dit plan van aanpak, heeft het Rijk ons ook voor de komende jaren een subsidie toegekend om inwoners te helpen met het isoleren van hun woningen.

Op verschillende manieren is bovendien gewerkt aan het vergroten van de bewustwording over energie besparen en isoleren. Elk kwartaal zijn er themapagina's over de energietransitie verschenen in de huis-aan-huisbladen en er is een toegankelijke samenvatting van de transitievisie warmte gemaakt. Tijdens de nationale Klimaatweek, in november 2023, hebben alle inwoners van Gooise Meren de Slimme Isolatiegids ontvangen met daarin praktische informatie over energiebesparing en isolerende maatregelen die inwoners zelf kunnen toepassen.

Beleidsontwikkeling en uitvoering opwekken duurzame energie

In 2023 is aan diverse opwekprojecten gewerkt. Een aantal generieke zoekgebieden benoemd in de RES 1.0 zijn geconcretiseerd in projecten. Zo hebben we de ontwikkeling van Solar Carport De Kuil begeleid en

gefaciliteerd en hebben we verder gewerkt aan de planvorming voor de zonnegeluidswal bij het Naarderwoonbos. Daarnaast zijn we samen met andere overheidspartners het programma Opwek Energie Rijksvastgoed (OER) gestart om te onderzoeken of er opwek langs de A1, de A6 en het spoor mogelijk is. Ook is het project Gooimeer Energie van start gegaan, waarbij we samen met ondernemers en energiecoöperatie Wattnu oplossingen ontwikkelen voor een toekomstbestendige energiehuishouding op bedrijventerreinen. De uitvoering van het Duizend Dakenplan is ook in 2023 voortgezet. Inmiddels hebben ruim 130 pandeigenaren zich laten adviseren over het realiseren van zonnepanelen op grote daken.

Convenant Wattnu vernieuwen

Het convenant waarin de samenwerking met Energiecoöperatie Wattnu is vastgelegd, is vernieuwd. De Energietransitie is een intensief proces waar nog decennia lang aan wordt gewerkt. Daarom is gekozen voor een convenant met een looptijd tot 2030. Ook is tot en met 2025 een subsidie toegekend om Wattnu in staat te stellen haar organisatie te verstevigen en de wijze van verantwoording te professionaliseren.

Plan van aanpak oplossingen verduurzamen van erfgoed

In 2023 zijn we concreet aan de slag gegaan met nieuwe beleidsregels voor zonnepanelen op monumenten en in dorps- en stadsgezichten. Deze zijn inmiddels vastgesteld. Hierover is ook een flyer opgesteld voor inwoners die hiermee te maken hebben. Daarnaast is de website vernieuwd, zodat hier de meest actuele informatie te vinden is over verduurzaming van monumenten en woningen in beschermd dorps- en stadsgezicht. Samen met energiecoöperatie Wattnu hebben we hier op verschillende momenten uitgebreid over gecommuniceerd.

De transitievisie warmte uitvoeren

In 2023 zijn voorbereidingen getroffen voor het opstellen van een wijkuitvoeringsplan (WUP) voor Muiderberg dat, afhankelijk van de besluitvorming in de gemeenteraad over de gemeentelijke betrokkenheid en de planning, in de loop van 2024 kan worden opgeleverd. De complexiteit van het project Muiderberg heeft ertoe geleid dat er nog niet gestart is met een tweede WUP. Wel is in 2023 een voorstel over de gemeentelijke betrokkenheid bij het warmtenet in Muiderberg voorbereid, is de samenwerking met Warmtebedrijf Muiderberg geïntensiveerd en is een informatieavond voor bewoners georganiseerd. In aanvulling op de TVW is in 2023 onderzoek gedaan naar de gewenste rolname van de gemeente in de warmtetransitie. Een onderbouwde visie hierop is in ontwikkeling; deze zal in de eerste helft van 2024 worden opgeleverd.

Wijkaanpakken opstellen als uitvoering van de transitievisie warmte (waaronder Muiderberg)

Na de vaststelling van Transitievisie Warmte (TVW) in 2022 hebben we in 2023 de uitvoering van deze visie voorbereid. Veel aandacht is besteed aan voorlichting van bewoners over de TVW, aan beantwoording van bewonersvragen en aan de voorbereiding van een wijkuitvoeringsplan (WUP) voor Muiderberg. Op basis van de TVW is gewerkt aan het prioriteren van wijken en buurten die nader worden verkend en waarvoor na Muiderberg een WUP wordt voorbereid. Dit gaat zowel om buurten waarvoor de TVW voorsorteert op een warmtenet als buurten die voorsorteren op zogeheten individuele oplossingen met warmtepompen.

Regionale Energiestrategie

In 2023 zijn de voorbereidingen gestart voor een herijking van de RES 1.0 vast te kunnen stellen. Voor gemeente Gooise Meren betekent dit vooral een concretisering van de generieke zoekgebieden 'zon op dak', 'zon op parkeerplaatsen' en 'zon langs infrastructuur' en het ontwikkelen van kaders voor participatie en lokaal

eigendom. Daarnaast hebben we met Liander gekeken naar de gevolgen van netcongestie voor alle geplande en toekomstige projecten.

EU-actieplan geluid

In 2023 is de EU geluidbelastingkaart vastgesteld. Een geluidsbelastingkaart laat zien hoeveel geluid belangrijke geluidsbronnen als wegen, spoorwegen en luchthavens veroorzaken in de omgeving. Naar aanleiding van de geluidsbelastingkaart wordt het EU-actieplan opgesteld. In 2024 zal het EU-actieplan geluid waarin het gaat om maatregelen voor lokale wegen verder uitgewerkt worden.

3.4. Ruimtelijke ontwikkeling

Wat willen we bereiken?

In Gooise Meren benutten we de beperkte ruimte voor groei optimaal. Binnen onze schaarse ruimte kiezen we voor duurzame ontwikkeling, met oog voor de natuur, de historische waarde en de leefbaarheid in de bestaande woongebieden. We groeien, waar mogelijk, om in woningbehoefte te voorzien en zorgen dat het aanbod van bedrijfsruimte niet afneemt. We onderzoeken, samen met de betreffende bedrijven, of overlast gevende bedrijvigheid uit de kernen verplaatst kan worden en plaats kan maken voor andere bedrijvigheid of woningbouw. Bij nieuwbouw kijken we ook naar de voorzieningen en bij (her)inrichting van de openbare ruimte kijken we of er kansen zijn voor buitensport of spel.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- we nemen de huidige parkeernormen en -richtlijnen opnieuw onder de loep en werken aan een transparant kader waarin maatwerk mogelijk is. Deze normen en richtlijnen hangen nauw samen met de binnenstedelijke ontwikkeling en zijn nauw gerelateerd aan de kwaliteit van de leefomgeving.
- we blijven zoeken naar locaties voor woningen en bedrijven. We bouwen niet in de natuur en breiden, als dat past, wel in. Op inbreidlocaties worden uiterlijk en massa goed afgestemd op de omgeving.
- we passen de rol van de commissie ruimtelijke kwaliteit aan in het licht van de Omgevingswet.
- voortvarende ontwikkeling en (verdere) uitvoering van lopende ruimtelijke projecten, zoals BORgronden, Naarderheem, Crailo, Krijgsman en Hocras.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2023?

Programma van Eisen Parkeergarage de Olmen

In 2023 is gestart met het uitvoeren van onderzoeken om te bepalen welke mogelijkheden er zijn voor de ontwikkeling van de nieuwe parkeergarage De Olmen. Met een op te stellen startnotitie worden de vervolgstappen verder onderzocht en uitgewerkt.

Omgevingswet voorbereiden

In 2023 is door de rijksoverheid definitief besloten om de nieuwe Omgevingswet in te laten gaan per 1 januari 2024. De Omgevingswet bundelt 26 wetten en veel verschillende regels en voorschriften over onze fysieke leefomgeving in één wet. De wet regelt verder een digitaal stelsel dat helpt bij het inzichtelijk maken welke regels er in een bepaald gebied gelden en biedt een digitaal omgevingsloket waar vergunningen kunnen worden aangevraagd. In 2023 hebben wij na een aantal jaar voorbereiding de laatste belangrijke voorbereidingen gedaan om per 1 januari 2024 volgens de nieuwe wet te kunnen werken. Procedures zijn ingericht, onze gegevens zijn beschikbaar gemaakt in het digitale stelsel en we zijn aangesloten op alle ICT voorzieningen om via het digitale loket vergunningen te kunnen verlenen.

In 2023 hebben we een hele belangrijke basis voor de toekomstige inrichting en ontwikkeling van onze gemeente gelegd door onze gemeentelijke Omgevingsvisie vast te stellen. De omgevingsvisie is een belangrijk instrument dat hoort bij de nieuwe Omgevingswet. De Omgevingsvisie geeft aan waar we met de leefomgeving van Gooise Meren naar toe willen. Wat we willen verbeteren, maar ook wat we willen behouden of beschermen. We gebruiken de omgevingsvisie bij het beoordelen van nieuwe plannen en projecten in onze leefomgeving. Ook initiatiefnemers kunnen de omgevingsvisie daarvoor gebruiken.

Samen met de Omgevingsvisie zijn ook de besluiten voor bindend adviesrecht, verplichte participatie en de commissie CRKE genomen. Hiermee is de rol voor de Raad bij omgevingsvergunningen vastgelegd, de rol van gemeente en initiatiefnemer bij participatie voor nieuwe plannen en projecten en de rol van de commissie CRKE bij de beoordeling van plannen.

Vorbereidingen zijn getroffen in 2023 om met de verdere uitwerking van het Omgevingsplan voor onze gemeente aan de slag te kunnen. Dat is een opgave waar we de komende jaren nog mee bezig zijn.

Bestemmingsplannen

In 2023 hebben we, samen met initiatiefnemers, nieuwe initiatieven mogelijk gemaakt met het in procedure brengen van ontwerp bestemmingsplannen en het definitief vaststellen van bestemmingsplannen. Met de Omgevingswet in aantocht hebben we ingezet om de plannen voor veel lopende initiatieven nog voor het einde van het jaar in procedure te brengen. Denk aan het parapluplan voor kleine bouwwerken in onze gemeente, het bestemmingsplan voor het project Hocras, het bestemmingsplan voor de ontwikkeling van de BORgronden, het bestemmingsplan voor het Naarderbos, het bestemmingsplan voor bedrijventerrein Gooimeer-Zuid, het bestemmingsplan voor ontwikkelingen aan de Huizerstraatweg en verschillende plannen voor kleinere initiatieven in de verschillende kernen van onze gemeente. Onze dienstverlening is hierin adequaat geweest, ondanks de druk van de omgevingswet. Op deze manier kunnen we blijven groeien met behoud van kwaliteit.

Welstandsnota aanpassen

De beleidsregels zijn vastgesteld. De nota zelf zal in 2024 worden herzien.

Ruimtelijke projecten

Het college is voortvarend aan de slag met de ontwikkeling en uitvoering van lopende ruimtelijke projecten, zoals de BORgronden, Naarderheem, Crailo, Krijgsman en Hocras. Daarbij willen we het samenspel tussen raad, college en inwoners verbeteren.

Het ontwerp bestemmingsplan en Beeldkwaliteitsplan BORgronden zijn in het najaar van 2022 ter inzage gelegd. In 2023 is er veel geïnvesteerd in een uitgebreide beantwoording van de vele ingediende zienswijzen. Deze zienswijzennota is samen met het bestemmingsplan voor de BORgronden begin 2024 voorgelegd aan de raad.

In het project Naarderheem staat is in 2023 hard gewerkt aan de voorbereiding van de start van de bouw van het nieuwe zorgcentrum en de huisvesting van het uit Huizen terugkerende hoofdkantoor. Als eerste is gestart met de uithuizing van de cliënten naar de tijdelijke locatie, daarna wordt gestart met de sloop en het bouwrijp maken waarna de daadwerkelijke bouw aanvangt. In 2023 is capaciteit vrijgemaakt om een impuls te geven aan de planvorming betreffende de invulling van het sportvolume met (revalidatie) zwembad.

In Crailo is in 2023 het eerste deelgebied (de Palmkazerne) uitgegeven aan een ontwikkelende partij, BPD ontwikkeling 2023 stond in het teken van de vergunningverlening aan de eerste initiatiefnemers in de buurtschap Crailo: BPD ontwikkeling, de Groene Stenen (voorheen de Groene Afslag), Bosburen en Klein Crailo.

In de Krijgsman zijn in 2023 opnieuw enkele honderden woningen opgeleverd. Daarnaast is er een eindvonnis geweest in de lopende arbitragezaak tussen de KNSF en de gemeente.

Het plan voor de Hocras locatie wordt verder voorbereid. Het bestemmingsplan voor de Hocras is eind 2023 ter inzage gelegd.

Verder is in 2023 het ontwerp voor de verlegde Mariahoeveweg verder uitgewerkt. Uw raad heeft ingestemd met het voorstel om naast de verlegde Mariahoeveweg een vrijliggend fietspad aan te leggen.

Begin 2022 heeft uw raad ook een krediet gevoteerd voor de planvoorbereidingsfase van het initiatief Natuurboulevard 2.0. Het opknappen van de Natuurboulevard kan grotendeels worden gedekt vanuit subsidies. In 2023 is het voorstel voor de Natuurboulevard 2.0 verder uitgewerkt in combinatie met het voorstel om een vrijliggend fietspad onder aan de dijk te realiseren in het verlengde van het Jan Kerstenpad.

In reactie op de motie van de raad (d.d. 6 juli 2022 die is aangenomen bij de behandeling van het bestemmingsplan Naarderheem) werkt het college aan een voorstel voor het opknappen van de parkeerplaats de Abri.

De gemeentewerf aan de Tesselschadelaan 47 in Muiderberg wordt gesloten in verband met de bouw van het IKC De Meerstream. Voor de twee overgebleven gemeentewerven wordt een plan voorbereid waarin aandacht wordt gevraagd voor het toekomstbestendig maken van deze twee werven om zo haar BORG-

activiteiten nu en in de toekomst te kunnen blijven uitoefenen. In 2023 is een bureau geselecteerd dat een programma van eisen voor het opknappen van beide werven uitwerkt.

Uitvoeringsprogramma havens Muiden

In 2023 is gewerkt aan de uitvoering van verschillende deelprojecten uit het uitvoeringsprogramma. Op 20 november is over de voortgang gerapporteerd aan het zogenaamde brede havenoverleg, waarin alle belanghebbenden zijn vertegenwoordigd. De planvorming rond de eventuele aanleg van een binnenhaven loopt minder snel dan gehoopt vanwege het feit dat de grondoverdracht van Rijkswaterstaat naar het Rijksvastgoedbedrijf van de beoogde locatie meer tijd vraagt.

Definitief ontwerp Zonnegeluidswal

In 2023 zijn de volgende werkzaamheden verricht om de zonnegeluidswal naar de volgende processtap te brengen:

- Uitvoeren en afronden van diverse aanvullende onderzoeken zoals: flora en fauna, vleermuizen onderzoek, stabiliteitsberekeningen e.d.
- Het afronden van alle definitief ontwerpen voor de grondwal.
- Het houden van geluidsmetingen en verkeerstellingen in de wijken Thijsepark en Keverdijk.
- Het opstellen van de benodigde documenten om diverse vergunningen en ontheffingen aan te kunnen vragen.
- De aanvraag van de vergunningen en ontheffingen.
- Het opstellen van de bestuurlijke overeenkomst met Rijkswaterstaat en de daarbij behorende juridische aspecten.
- Het bespreken van UNESCO raakvlakken met de Provincie en het uitwerken van diverse mogelijkheden voor de zonnepanelen op de grondwal en UNESCO-gebied Naarder Vesting.
- Het verzorgen van de grondaankoop voor de provincie. Het opstellen van de WBR-vergunningen voor Rijkswaterstaat voor de geleiderail en bouwterrein.

Opstellen Investeringsprogramma gemeentewerven

De eerste stappen zijn daar voor gezet afgelopen jaar. Komend jaar gaan we daar mee verder en ronden we deze fase af en gaan we door met de volgende stappen.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2022	Prim. Begroting 2023	Begroting 2023 (na wijziging)	Realisatie 2023
Lasten				
607 Wegen en straatmeubilair	8.068	8.470	9.414	10.030
612 Beheer gemeentelijke gebouwen	800	482	578	649
613 Ruimtelijke ontwikkeling	2.457	6.527	4.111	2.771
614 Projecten	1.142	868	2.985	3.142
615 Bouwen	2.406	1.245	2.652	2.558
616 Afval en afvalstoffenheffing	6.555	6.721	6.838	6.809
617 Riolering en rioolheffing	4.631	4.842	5.046	4.724
618 Begraven	1.161	1.216	1.292	1.465
619 Water	1.206	617	597	600
620 Groen	4.254	4.972	5.049	5.262
621 Natuur en milieu	2.099	2.096	2.233	2.384
642 Speelvoorzieningen	398	605	579	549
643 Ongediertebestrijding	49	44	46	52
645 Duurzaamheid	2.696	2.164	1.579	1.495
Totaal Lasten	37.922	40.867	42.998	42.490
Baten				
607 Wegen en straatmeubilair	-605	-188	-713	-847
612 Beheer gemeentelijke gebouwen	-82	-21	-19	-63
613 Ruimtelijke ontwikkeling	-2.304	-4.734	-1.864	-1.144
614 Projecten	-2.113	-1.147	-1.147	-161
615 Bouwen	-2.667	-1.253	-4.238	-6.578
616 Afval en afvalstoffenheffing	-8.068	-8.260	-8.354	-8.348
617 Riolering en rioolheffing	-6.032	-6.263	-6.331	-6.428
618 Begraven	-889	-817	-817	-907
619 Water	-115	-29	-27	-32
620 Groen	-184	-342	-206	-120
621 Natuur en milieu	-449	-1	-4.894	-5.221
642 Speelvoorzieningen	-3	0	-25	-23
643 Ongediertebestrijding	-1	0	0	0
645 Duurzaamheid	-769	-824	-300	-407
Totaal Baten	-24.280	-23.878	-28.933	-30.280
Resultaat voor bestemming	13.642	16.989	14.064	12.211
Toevoegingen				

Exploitatie	Realisatie 2022	Prim. Begroting 2023	Begroting 2023 (na wijziging)	Realisatie 2023
621 Natuur en milieu	0	0	4.777	4.777
Onttrekkingen				
614 Projecten	0	0	-429	-429
620 Groen	-39	0	-81	-81
Totaal Onttrekkingen	-39	0	-510	-510
Saldo reserves	-39	0	4.267	4.267
Resultaat na bestemming	13.603	16.989	18.331	16.478

Toelichting financiële verschillen

Toelichting verschillen tussen Realisatie 2023 t.o.v. Begroting inclusief wijzigingen 2023		
Onderdeel programma 3	Verschil (x € 1.000)	V/N (V= voordeel, N= nadeel)
<i>Doorbelasting</i> Betreft doorbelastingskosten ambtelijk apparaat, nadere toelichting zie programma 6.	326	V
<i>Wegen en straatmeubilair - degeneratievergoedingen</i> De opbrengsten van de degeneratievergoedingen (voor graafwerkzaamheden van nutsbedrijven) zijn moeilijk vooraf te bepalen omdat we afhankelijk zijn van de planning en voortgang van de uitvoering door de nutsbedrijven. Voor 2023 betekent dit een incidenteel voordeel van € 166.000.	166	V
<i>Wegen en straatmeubilair - straatreiniging</i> De lasten voor straatreiniging zijn € 251.000 hoger dan geraamd. Dit komt met name door extra inhuur van veegmachines (door uitval eigen veegmachine) voor het verwijderen van onkruid in goten, de gevolgen van storm Poly en door de inzet van extra capaciteit om goten vrij te maken van afgevallen bladeren in verband met het natte najaar.	-251	N
<i>Wegen en straatmeubilair - openbare verlichting</i> De eindafrekening van de energielasten voor openbare verlichting over 2023 leiden op basis van het nieuwe leveringscontract tot een overschrijding.	-288	N
<i>Ruimtelijke ontwikkeling - algemeen</i> De lasten voor het projectplan voor de Emmalocatie en het masterplan Muiden Noordwest vallen respectievelijk € 137.000 en € 71.000 lager uit	479	V

<p>dan geraamd. Deze lasten worden gedekt uit de algemene reserve grondexploitatie en de algemene reserve (Programma 6).</p> <p>De budgetten voor de Structuurvisie Bussum-Zuid en Waterpoort Vecht Muiden laten een onderbesteding zien van per saldo € 164.000. Omdat deze projecten doorlopen in 2024 wordt voorgesteld deze budgetten over te hevelen.</p> <p>Daarnaast zijn € 63.000 minder opbrengsten uit anterieure overkomsten binnen gekomen dan geraamd en tot slot is er sprake van een rentevoordeel van € 170.000.</p>		
<p><i>Projecten - De Krijgsman</i></p> <p>De lasten voor project De Krijgsman zijn met name als gevolg van juridische kosten € 194.000 hoger dan geraamd.</p>	-194	N
<p><i>Bouwen</i></p> <p>In overleg met de accountant rekenen we vanaf dit jaar de opbrengsten van omgevingsvergunningen toe aan het jaar waarin deze worden aangevraagd en niet meer aan het jaar waarin de legesnota wordt verstuurd. Deze gewijzigde toerekening betekent voor 2023 dat zowel opbrengsten van in 2021, 2022 en 2023 vergunde vergunningen als opbrengsten van in 2023 aangevraagde vergunningen worden verantwoord. Dit leidt tot een incidenteel voordeel in 2023.</p>	1.300	V
<p><i>Afval en afvalstoffenheffing</i></p> <p>Bij de afvalstoffenheffing is 100% kostendekking het uitgangspunt. Bij de bepaling van de kostendekking voor 2023 zijn de toe te rekenen kosten hoger dan begroot. Hierdoor wordt in plaats van de geraamde storting van € 94.000 in de egalisatievoorziening (lasten voor de begroting) uiteindelijk € 23.000 aan de voorziening onttrokken (baten voor de begroting). Voor een nader onderbouwing van de kostendekking zie de paragraaf Lokale heffingen.</p>	117	V
<p><i>Riolering en rioolheffing</i></p> <p>Bij de rioolheffing is 100% kostendekking het uitgangspunt. Bij de bepaling van de kostendekking voor 2023 zijn de toe te rekenen kosten hoger dan begroot. Hierdoor wordt in plaats van de geraamde storting van € 134.000 in de egalisatievoorziening (lasten voor de begroting) uiteindelijk € 72.000 aan de voorziening onttrokken (baten voor de begroting). Voor een nader onderbouwing van de kostendekking zie de paragraaf Lokale heffingen. Daarnaast is er ook sprake van lager dan geraamde lasten (€ 198.000) voor met name het jaarlijkse onderhoud van pompen en gemalen door de overgang naar de nieuwe aannemer.</p>	404	V
<p><i>Groen</i></p> <p>De lasten voor het groenonderhoud zijn € 245.000 hoger dan geraamd. Dit komt onder andere doordat er extra capaciteit is ingehuurd voor de pilot om samen met Tomin onderhoud openbaar groen uit te voeren. Daarnaast zijn de lasten hoger door de gevolgen van storm Poly en de bestrijding van</p>	-348	N

exoten zoals de Japanse duizendknoop en een inhaalslag bij het maaien van slootkanten. Op de activiteit Snippergroen is door een combinatie van extra inhuur voor grondzaken en tegenvallende opbrengsten sprake van een nadeel van € 103.000.		
<i>Overige verschillen < € 70.000</i>	142	V
Totaal	1.853	V

Indicatoren

Eigen indicatoren Duurzaamheid

Nr.	Omschrijving indicator	2020	2021	2022	2023	Streefwaarde	Bron
1	% woningen met geregistreerde zonnepanelen op het dak	9,00%	12,00%	13,20%	14%	n.v.t.	Klimaatmonitor Rijkswaterstaat
2	% circulaire inkoop (euro's) ten opzichte van totale inkoop door eigen organisatie	-	zilver	goud	zilver	2025: goud	Spend Analyse, contractregistratie, afd. Inkoop
3	CO ₂ Footprint eigen organisatie	-	-	412,6 ton CO ₂	nog niet bekend	2050: energieneutraal	Milieubarometer
4	Groenindex	-	0,516	0,499	0,557	0,5	zie toelichting

Toelichting

:

1 Hiermee wordt aangegeven welk percentage van de woningen voorzien is van geregistreerde zonnepanelen. De cijfers worden jaarlijks geüpdatet via luchtskans op zonedakje.nl.

2 De meetmethodiek van de MRA is dusdanig opgezet dat gewerkt wordt met bandbreedtes:

Zilver: tussen 20 en 49% wordt circulariteit meegenomen in inkoopopdrachten.

Goud: tussen 50 en 79% wordt circulariteit meegenomen in inkoopopdrachten.

De verrassende score in 2022 voor Circulair inkopen en opdrachtgeverschap was Goud (50-79% circulair). Dit jaar zitten we weer op de prognose voor 2023, namelijk Zilver (20-49% circulair).

Vorig jaar was hoger doordat de twee grootste inkooppakketten samen een ongebruikelijk groot inkoopvolume kenden en beiden circulair ingekocht. De verwachting is dat we met de ingezette koers en enkele aanvullende maatregelen weer Goud (50-79% circulair) gaan scoren volgens onze ambitie, minstens 50% circulair in 2025.

3 In 2023 is de milieubarometer over 2022 ingevuld. Dit betreft de uitstoot van de eigen organisatie. De cijfers over 2023 worden dit jaar onderzocht.

4 Gebaseerd op satellietbeelden en afhankelijk van klimatologische omstandigheden. Bosperceel = 1.0; een versteende wijk zonder groen en tuinen = 0,0.

Met als toelichting:

De gemiddelde groenheid in Gooise Meren in 2023 is ongeveer 10% hoger dan in 2022 (0.557 in 2023 versus 0.499 in 2022). Dit verschil is grotendeels te verklaren door het groeizame weer in de zomer van 2023, met relatief veel regen en normale (niet extreem

hoge) temperaturen. De groenindex waarde van 2023 ligt hiermee in hetzelfde bereik als in 2016 en 2017. De jaren hiera lieten relatief lagere waardes zien door het droge warme weer in deze zomers.

Op wijkniveau zijn ook alle wijken groener in 2023 dan in 2022. Wel is het zo dat de wijken met relatief weinig groen (Bussum Centrum en het bedrijvenpark) ook maar weinig stijgen en de groenere wijken duidelijk meer. Hieruit kunnen we daadwerkelijk opmaken dat de stijging vooral te maken heeft met het groeizame weer in de zomer van 2023.

De nieuwe wijk Krijgsman laat al twee jaar op rij een duidelijke stijging zien; hier krijgt het groenbeleid in de wijk duidelijk resultaat. Interessant is om te kijken waar de uiteindelijke groenindex van Krijgsman stabiliseert de komende jaren; in de middenmoot of bovengemiddeld?

Nemen we de voorlopige drempelwaarde van 0.5 (dit is ongeveer het gemiddelde van geheel Gooise Meren), dan is er nog werk aan de winkel in 3 bestaande wijken (Bussum Centrum, Keverdijk + Jac P. Thijsssepark, en Muiden Vesting); daar waar dit vorig jaar nog 6 bestaande wijken betrof. Vraag is uiteraard wel in hoeverre het weer hierop van invloed is. De komende jaren zal hierover meer duidelijk worden.

Eigen indicatoren Wonen

Nr.	Omschrijving indicator	2020	2021	2022	2023	Streefwaarde 2024 en 2040	Bron
1.	Aantal geclusterde woonvormen GM totaal	-	-	-	1.018	2024: 1.066 2040: 2.750	Gegevens van woningcorporaties gemeente Gooise Meren gemeente Gooise Meren

Toelichting

:

- Aantal geclusterde woningen GM van woningcorporaties in 2022 + nieuwbouw in 2023.
Keverdijk 40 geclusterde appartementen van Dudok Wonen: opgeleverd januari 2024 dus tellen niet mee voor 2023.
Het Anker 42 geclusterde appartementen van G&O: opgeleverd in 2023.
Totaal in 2023 is $976 + 42 = 1.018$

Kengetallen

Kengetallen Duurzaamheid

Nr.	Omschrijving	2020	2021	2022	2023	Streefwaarde	Bron
1.	Totaal elektriciteitsgebruik woningen (kWh)	75,8 mln. kWh	78,8 mln. kWh	74,3 mln. kWh	nog niet beschikbaar	n.v.t.	Klimaatmonitor Rijkswaterstaat
2.	Totaal aardgasverbruik woningen (m3) (temperatuur gecorrigeerd)	41,4 mln. m3	41,6 mln. m3	37,3 mln. m3	nog niet beschikbaar	2050 aardgasvrij	Klimaatmonitor Rijkswaterstaat
3.	Opbrengst zonneprojecten Wattnu	154.631 kWh	146.197 kWh	218.015 kWh	384.498 kWh	n.v.t.	Wattnu
4.	Aantal duurzaamheidsleningen	57	24	61	48	n.v.t.	Afdeling M&O

Toelichting

:

- Dit cijfer geeft het totaal elektriciteitsgebruik weer van alle woningen in de gemeente Gooise Meren. In werkelijkheid is het elektriciteitsverbruik hoger, omdat stroom geleverd door zonnepanelen op het dak niet zijn meegerekend. Cijfers van de klimaatmonitor zijn in Q1 2024 beschikbaar tot en met 2022.
- Dit cijfer geeft het totaal aardgasgebruik weer van alle woningen in de gemeente Gooise Meren. In de cijfers is rekening gehouden met de invloed van temperatuurschommelingen. Het daadwerkelijke gasverbruik ligt dus hoger of lager, omdat in een jaar veel meer koude dagen heeft geteld. Of juist heel weinig aantal koude dagen telt. Cijfers van de klimaatmonitor zijn in Q1 2024 beschikbaar tot en met 2022.
- Dit betreft de werkelijke opwek-opbrengst in 2023 van de coöperatieve daken van energiecoöperatie Wattnu.
- Duurzaamheidsleningen: 48 verstrekt in 2023. Vanaf de start van de lening in 2020 zijn in totaal 188 leningen verstrekt.

